

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Навчально-науковий інститут філології
Кафедра мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії

**Особливості перекладу військово-морської
термінології у текстах китайських ЗМІ**

*Кваліфікаційна робота на здобуття
освітнього ступеня «Бакалавр»
студента IV курсу ОС «Бакалавр»
спеціальності 035 «Філологія» / 035.06
«східні мови та літератури (переклад
включно)» освітньої програми
«Китайська мова і література та
переклад, англійська мова»
Куцого Олега Володимировича*

Науковий керівник:

к.філол.н., доц. Воробей Ольга Сергіївна

Рецензент:

к.філол.н., асист. Война Марина Олексіївна

«Допущено до захисту»
Протокол засідання кафедри
Мов і літератур Далекого Сходу
та Південно-Східної Азії
Протокол № 11 від 24 травня 2023 р.
Завідувач кафедри _____ доц. Ісаєва Н. С.

ЗМІСТ	
ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ВІЙСЬКОВО-ПУБЛІЦИСТИЧНІ ТЕКСТИ У РОЗРІЗІ ЛІНГВІСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ	
1.1 Жанрово-стилістична диференціація публіцистичного стилю.....	7
1.2 Специфіка функціонування текстів військової тематики у медійному просторі	10
1.3 Лексичні особливості військово-публіцистичних текстів	15
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1	23
РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ВІЙСЬКОВО-МОРСЬКОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ У КИТАЄМОВНИХ ТЕКСТАХ ЗМІ	25
2.1 Типологія перекладацьких трансформацій.....	25
2.2 Лексичні трансформації у перекладі військово-морських термінів: практичне застосування	28
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2	43
ВИСНОВКИ	44
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	46
ДОДАТКИ	52

ВСТУП

Актуальність. В умовах війни росії з Україною розуміння китайської військово-морської термінології та вміння правильно перекласти українську лексику такого типу стає все більш важливою навичкою для сучасного перекладача. Українські перекладачі мають чітко й точно доносити інформацію про події в Україні для китайського реципієнта.

Китай як глобальна економічна сила [30] має власні засоби масової інформації, для яких український перекладач має вміло доносити інформацію. Засоби масової інформації відіграють важливу роль у формуванні публічної думки про певні події.

Станом на зараз росія створює великі масиви пропаганди у китайському медіа просторі. У статті про російську пропаганду в Китаї журналіста 袁莉 для New York Times [31] висвітлюється як росія створює фейки про Україну завдяки використанню 俄罗斯卫星通讯社 (Russian Sputnik) медіа, яке має 11 мільйонів послідовників у соціальній мережі 微博 (WEIBO) . Таким чином, важливим є існування або потенційне створення в китайському медіа просторі доступного для китайського реципієнта ЗМІ, яке буде висвітлювати події в Україні правдиво, а для цього потрібні добре підготовлені перекладачі з розумінням термінології військового - морського спрямування.

Дане дослідження спрямоване дослідити особливості перекладу військово-морської термінології та вживання її у текстах китайських ЗМІ. Китайська військова термінологія часто складається з двох або трьох ієрогліфів, і кожен ієрогліф має певне значення. Перекладачі повинні бути точними у під час військового перекладу, щоб достовірно передавати значення кожного ієрогліфу та загальне значення терміну[20].

Сьогоднішні технології досягли значних результатів у перекладі. Сучасне програмне забезпечення для машинного перекладу та розпізнавання мови може перекладати різними мовами в режимі реального часу, роблячи комунікацію більш ефективною. Однак, коли варто працювати з точним перекладом

військової термінології, все ще існують проблеми. Особливо це стосується перекладу української військової термінології китайською мовою.

Метою дослідження є проведення аналізу лексичних трансформацій у процесі перекладу військово-морської термінології у китайських текстах засобів масової інформації.

Об'єктом цього дослідження є проблема перекладу військово-морської термінології з китайської мови на українську у китайських текстах ЗМІ.

Предметом цього дослідження слугують уривки китайських публіцистичних текстів на військову тематику, які містять військову-морську термінологію

Вищезазначені мета, актуальність, об'єкт, предмет зумовлюють такі *завдання* нашого дослідження:

- Ознайомитися з теоретичною базою проблеми диференціації публіцистичного стилю, а також надати детальну характеристику його лексичного рівня;
- Розглянути основні ознаки військового тексту, створити класифікацію текстів на військову тематику та проаналізувати їхні характеристики;
- Розкрити сутність та ознаки військового терміну, особливості китайської військової термінології, проаналізувати військові лексикографічні джерела;
- Виокремити основні типи лексичних трансформацій, з якими може працювати перекладач під час перекладу військово-морської термінології;
- Дослідити, які типи лексичних трансформацій є найбільш поширеними під час перекладу військової термінології.

У нашому дослідженні були використанні такі *методи*:

Аналіз літератури. Огляд і аналіз наукових джерел, підручників, академічних статей та інших джерел, що стосуються військових термінів у

китайській, українській, англійській мовах. Це дозволить зрозуміти існуючі проблеми та підходи до перекладу військових термінів.

Експериментальний підхід. Проведення експериментів, наприклад, порівняльного аналізу перекладів військових термінів, щоб оцінити ефективність та точність різних перекладацьких стратегій.

Індукція. Індуктивний підхід передбачає аналіз конкретних випадків або прикладів перекладу військово-морських термінів у текстах китайських ЗМІ. На основі цього аналізу можна зробити загальні висновки про вживання термінології, тенденції перекладу, особливості та потенційні проблеми.

Дедукція. Дедуктивний підхід передбачає висунення гіпотез або загальних принципів перекладу військово-морської термінології на основі теоретичного розгляду та вивчення наукової літератури. Ці принципи можна застосувати до конкретних випадків перекладу та перевірити їх ефективність та відповідність у контексті китайських ЗМІ.

Новизна нашої роботи полягає конкретно полягає у перекладі військово-морської термінології в китайських ЗМІ. Звужуючи сферу до китайських ЗМІ, ми заглиблюємося в унікальні проблеми та стратегії перекладу військової термінології в цьому конкретному контексті. Наша робота передбачає аналіз практики перекладу, яка використовується в китайських ЗМІ при роботі з військово-морською термінологією. Досліджуючи це питання, ми надаємо розуміння конкретних підходів і методів, які використовуються для передачі військової термінології, таким чином проливаючи світло на закономірності та особливості перекладу в цій галузі.

Теоретичне значення нашого дослідження полягає в його внеску в галузь перекладознавства, а саме в розуміння перекладу військової термінології в контексті китайських засобів масової інформації. Порівняльна характеристика поняття військового терміну у китайській, англійській і українській мові створює

підґрунтя для детального аналізу. Дане дослідження розглядає теоретичну базу для виконання перекладу військової термінології, яке може застосовуватися й у інших функціональних стилях.

Практичне значення нашої роботи полягає у створенні мінісловника військової термінології, яким може користуватися перекладач у процесі роботи. Запропоновані методи перекладацьких трансформацій можна використовувати для перекладу в інших сферах.

РОЗДІЛ 1. ВІЙСЬКОВО-ПУБЛІЦИСТИЧНІ ТЕКСТИ У РОЗРІЗІ ЛІНГВІСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

1.1 Жанрово-стилістична диференціація публіцистичного стилю

Публіцистичний стиль — це один із функціональних стилів, що забезпечує поширення інформації у сфері суспільних відносин: політичних, економічних, наукових, культурних, спортивних та ін.

Питання функціонального стилю детально проаналізовано у низці наукових досліджень Т. Крисанової, Л. Мацько, О. Сидоренко, О. Мацько. Функціональний стиль — це внутрішньо об'єднана сукупність прийомів мовленнєвого спілкування, які виконують певну функцію в суспільстві та відображаються в загальнонаціональній мові. Функціональний стиль досліджує композицію тексту, його структуру та словесне наповнення як готовий продукт мовленнєвої діяльності[9].

В стилістиці української мови традиційно виділяють такі функціональні стилі: офіційно-діловий, науковий, публіцистичний, художній, конфесійний, розмовний, епістолярний[15].

За класифікацією Мацько Л. основними ознаками публіцистичного стилю є: новизна, динамічність, актуалізація сучасності, інформаційність; моральна, суспільна, політична оцінка того, про що пишеться або йде мова [15].

Публіцистичному стилю характерні такі мовні функції: інформаційна та впливова. У публіцистичному стилі реалізується мовна функція впливу (наприклад, політичні промови чи пропаганда) та інформативна функція (висвітлення новин у засобах масової інформації)[17].

Ці функції реалізують два основних комунікативні завдання публіцистичного стилю — проінформувати велику кількість людей в якомога найкоротший термін про останні новини та впливати на ставлення людей та їхнє волевиявлення щодо суспільних проблем [5].

Оскільки інформативна функція притаманна всім функціональним стилям, саме характер інформації, походження та адресат відрізняють її від інших функціональних стилів. Саме ця особливість функції стилістичного тексту є однією з відмінностей від, наприклад, тексту наукового стилю[5].

Функція впливу ставить на меті створення певного ставлення до тексту. Відмінним також є завдання, яке перед собою ставить публіцист — зосередити увагу на публіцистичному тексті, який буде актуальним певному реципієнту[12].

Науковці також вводять поняття кумулятивної функції публіцистичного стилю. Суть якої у збереженні структури організації мови, фіксації еволюції суспільного життя, звернення до часових зрізів національно-мовної пам'яті, що створює можливість використання застарілої лексики, історизмів[11].

Як вже згадувалося раніше, публіцистичний стиль тісно пов'язаний з суспільно-політичною сферою комунікації, тому цей функціональний стиль реалізується у засобах масової інформації на політичні, суспільні, військові, культурні й інші значущі теми. Серед інших тем та проблем, де реалізується мовна функція цього стилю можна виділити: економічні, літературні, правові, філософські проблеми сучасності. Публіцистика має на меті вплив на сучасні політичні інститути, зміцнення, зміну політичних інститутів у відповідності до певних суспільно-групових інтересів чи до певних соціальних, моральних ідеалів[17].

Загальні риси публіцистичного стилю можуть виражатися у різних підстилях: журналістський, газетно-публіцистичний, ораторський, власне публіцистичний або ж також його називають стиль засобів масової інформації, до якого належать періодичні видання у певній сфері спілкування, на радіо тощо, телебачення, часопис, художньо-публіцистичний (памфлети, фейлетони, нариси, есе), науково-публіцистичний (критичні статті, аналітичні огляди, соціальні портрети тощо)[17]. Мові публіцистики характерне кодування і фіксування суспільного досвіду, передаючи інформацію з покоління в покоління[11].

У сучасній стилістиці мову ЗМІ розглядають як окремий підстиль публіцистичного стилю, який використовується для газет, періодичних видань, радіо, телебачення та реклами [21].

Лексика, яка використовується в публіцистичному стилі, поєднує в собі риси наукового, офіційного та художнього стилів, відрізняється яскравим емоційним виразом та містить розмовні, просторічні та навіть жаргонні слова. У публіцистичному стилі широко використовуються терміни з різних сфер, таких як суспільство, політика, економіка, наука, техніка та виробництво, а також метафоричне використання медичних та спортивних термінів, точні найменування та емоційно-оцінні слова[21].

Публіцистичний стиль також використовує перифрази, багатозначну образну лексику з оцінним спрямуванням та художні засоби, такі як тропи та фігури. Деякі слова можуть набувати публіцистичного забарвлення, якщо вони вживаються в переносному значенні. Дослідники вважають, що серед лексики, яка вживається часто зустрічаються: назви організацій, заклади, топонімічні назви[4]. Щоб поповнити словниковий запас, публіцистичний стиль активно використовує іншомовні слова та елементи слів[21].

Серед особливостей, які притаманні публіцистичному стилі варто звернути увагу на синтаксис мови, оскільки використовується багато емоційно-експресивних конструкцій, таких як окличні речення, питальні речення, речення зі звертаннями, риторичні питання, повтори, розчленовані конструкції та інші. При цьому використовуються конструкції з розмовним забарвленням, такі як речення з частками, вигуками, фразеологічні речення, інверсії, безсполучникові речення, еліптичні конструкції, паралелізм та інші. Ці прийоми роблять мову виразною та експресивною, іноді застосовуються з метою оновлення стійких словосполучень та мовних формул. Всі ці особливості синтаксису пов'язані з загальною експресивною спрямованістю публіцистичного стилю[21].

Отже, основні ознаки публіцистичного стилю: новизна, динамічність, актуалізація сучасності, інформаційність та морально-суспільна оцінка подій. Двома функціями цього функціонального стилю вважається впливова та

інформаційна, а також тісно пов'язаний з суспільно-політичною сферою комунікації. Окрім, двох основних функцій цього функціонального стилю, науковці ввели поняття – кумулятивної функції, коли у текстах публіцистичного стилю зберігається структура мови та зріз певного етапу суспільства.

Публіцистичний стиль реалізується у засобах масової інформації, таких як газети, журнали, радіо та телебачення, і він охоплює політичні, суспільні, військові, культурні та інші значущі теми.

У публіцистичному стилі мови використовується різноманітна лексика, яка поєднує риси наукового, офіційного та художнього стилів, терміни з різних сфер. Публіцистичному стилю також характерні використання перифразів, багатозначної лексики образну лексику з оцінним спрямуванням та різні художні засоби. Лексика публіцистичного стилю вміщає у собі всі сфери суспільного життя. В рамках публіцистичного стилю можуть реалізовуватися різні підстили, одним з яких є – підстиль засобів масової інформації.

У публіцистичному стилі також присутня лексика, яка позначає місцевість, власні назви. Щодо синтаксису мови публіцистичного стилю, йому характерна наявність емоційно-експресивних конструкцій, усіх видів речень та прийомів, що роблять мову більш експресивною: вигуки, частки, фразеологічні звороти, безсполучникові речення.

1.2 Специфіка функціонування текстів військової тематики у медійному просторі

У зв'язку з повномасштабною російсько-українською війною у ЗМІ все частіше з'являються тексти пов'язані з військовою тематикою, де використовується термінологія з військової сфери. Це зумовлено тим, що публіцистичному стилю притаманна функція інформативності яка реалізовується у засобах масової інформації, а війна у темах ЗМІ важлива, бо прямо впливає на суспільство.

Згідно із дослідженням В. Балабіна можна стверджувати, що військові тексти(тексти військової тематики) характерні усім функціональним стилям,

навіть при перекладі можна знайти відповідник будь-якому функціонально-стилістичному виду перекладу[1]. Думки В. Балабіна суголосні з працею О. Нікіфірової, адже обидва дослідники доводять це твердження, але формулюють його у різний спосіб.

За класифікацією для функціонально-стильового військового перекладу запропонованою В. Балабіном прийнято розрізняти функціонування чотирьох функціональних стилів військових текстів:

1. Розмовний(стиль повсякденної комунікації);
2. Науково-технічний(стиль науково-технічної літератури);
3. Інформативно-публіцистичний(стиль преси, ЗМІ або ж інтернет-видання);
4. Офіційно-діловий(стиль формального спілкування).

Форма військового тексту заздалегідь визначена та суворо регламентується. Варто також звернути увагу й на спосіб викладення, бо він тісно пов'язаний з формою, а не лише зі змістовним наповненням військового тексту [1].

Однією з важливих компонентів військового перекладу є орієнтація на конкретного реципієнта(одержувача повідомлення), тому що в деяких військових текстах, таких як накази і статuti, форма вираження спеціально підкреслює цю функціональну зорієнтованість тексту[18].

У практиці військового перекладу виділення жанрів орієнтує перекладача, який набір мовних засобів слід використати для конкретного жанру, також це допомагає визначити призначення тексту. Прийнято розрізняти дві групи текстів, які містять в собі різні жанри:

1. Група текстів інформаційного змісту містить у собі 4 жанри(військово-наукові, військово-технічні, військово-інформаційні, військово-публіцистичні тексти);
2. Група текстів, що зосереджені на регламентуванні діяльності військ, мають такий розподіл на жанри(статuti, настанови, військово-ділові

тексти). В окремий жанр також виділяють військові мемуари, які поєднують в собі художність із термінологічною насиченістю[18].

Варто зазначити, що тексти військової тематики належать до інформативних текстів. Основне завдання, яке стоїть перед текстами військової тематики — це передача змісту та інформації, тому й у військовому перекладі саме змістовне наповнення вважається одним із критеріїв класифікації текстів[18].

У своїй роботі О. Нікіфірова узагальнює та пропонує класифікацію тематик військових текстів, які розглянуті через чотири основні критерії: змістовна спрямованість, функціональне призначення, спосіб викладення, орієнтація на конкретного одержувача. Ця класифікація слугуватиме перекладачеві інструментом, який дозволяє обрати правильну стратегію перекладу, маючи знання про кожен із запропонованих категорій. Їх можна класифікувати у тексти військово-політичної тематики, тексти військово-технічної тематики, тексти військово-спеціальної тематики[18].

Текстам військово-політичної тематики характерна функція інформування, де повідомляється про стан і діяльність збройних сил, державної політики щодо національної безпеки та врегулювання відносини між різними оборонними структурами. Текстам такої тематики також притаманна імперативна функція, яка забезпечується у формі документів, які спонукають до дії. Текстам військово-політичної тематики притаманний офіційно-діловий стиль та риси цього стилю, а саме: беземоційність, офіційність та об'єктивність.

Оскільки саме військово-політичні тексти з'являються у засобах масової інформації найчастіше, бо за своєю функцією зосереджені на повідомленні про стан подій у збройних сил, ми детальніше розглянемо їх. Саме тексти військово-політичної тематики мають своє застосування у сферах: стратегічного планування та воєнної політики, сектору нац. безпеки й оборони, міжнародного військового співробітництва та миротворчої діяльності. За змістом наповнення тексти цієї тематики насичені військовими та політичними термінами, стійкими виразами [23].

Під час перекладу текстів військово-політичної тематики є важливими логічність, послідовність, документальність та емоційна безбарвність. Реципієнтами такого тексту є військові, політики, науковці та журналісти[18].

Військово-технічні тексти характеризуються функцією опису озброєння та її технічних характеристик, пояснення технічної документації. Формально-логічний стиль викладу в цих текстах визначається специфічною цільовою аудиторією, яка складається з фахівців, що володіють спеціальними знаннями у військово-технічній тематиці, а також осіб, які працюють в оборонній промисловості, торгівлі та сфері послуг. Військово-технічні тексти вимагають дотримання логічної послідовності, точності, ясності, однозначності, стислості та повноти викладеної інформації. Військово-технічний переклад характеризується великою кількістю загальнонаукових і технічних термінів, а також спеціалізованої лексики, пов'язаної з військовою промисловістю [13]. Зміст текстів у цій галузі визначається специфікою сфер діяльності, які вони охоплюють (наприклад, стрілецька зброя, військова техніка, ракетно-артилерійське озброєння, авіаційна техніка та озброєння, військово-морське озброєння та ін.). Цей вид перекладу вимагає високого рівня кваліфікації та досвіду в даній сфері [18].

Текстам військово-спеціальної тематики характерна командно-наказова та повідомлювальна, організаційно-регулятивна функції. Ці тексти реалізуються в адміністративно-канцелярському та законодавчому підстилі публіцистики. Характерними ознаками викладу є гранична ясність, стислість і лаконізм висловлювань, схильність до максимально короткого і чіткого формулювання, що виключає різностороннє тлумачення, конкретність інформації, що міститься в документах, динамічність і виразність її передачі, однозначність її сприйняття цих текстів. Вживання численних скорочень, символів, топонімів, антропонімів, спеціальної військової фразеології характеризують тексти військово-спеціальної тематики [18].

В українських (також закордонних) засобах масової інформації все частіше з'являється інформація про постачання Україні певного озброєння чи

стан бойових дій на певних ділянках фронту, часто повідомляється про успіхи Збройних сил України та втрати противника. Ці тексти супроводжуються наявністю військової термінології та спрямовані не лише на інформування про хід бойових дій, а й виконують імперативну функцію - підтримання ЗСУ. За проаналізованою класифікацією такі тексти за своєю спрямованістю найбільше відповідають текстам військово-політичної тематики, бо реципієнтами є не лише військовослужбовці.

Отже, науковці О. Нікіфірова і В. Балабін суголосні у своїх думках, що тексти військової тематики можуть проявлятися у всіх функціональних стилях. Для текстів військової тематики створено безліч класифікацій, які допомагають військовому перекладачу зорієнтуватися при виборі стратегії перекладу та мовних засобів.

У проаналізованому дослідженні пропонуються дві групи військових текстів: інформаційні та ті, що регламентують діяльність військ. Найбільш детально досліджені тексти військової тематики у роботі О. Нікіфірової, яка виділила військові-політичні, військово-технічні, військово спеціальні тексти. Класифікація текстів у окремі типи базувалося на таких ознаках: змістовна спрямованість, функціональне призначення, спосіб викладення, орієнтація на реципієнта.

Кожен з типів класифікацій військових текстів має власні характеристики, які дозволяють відрізнити військові тексти. Насамперед, варто зазначити, що різні типи військових текстів мають різних реципієнтів. Військові тексти можуть сильно відрізнитися від інших типів військових текстів: від наповнення інформацією про певний вид озброєння та її характеристики до текстів з повідомленням про стан та діяльність збройних сил.

В засобах масової інформації все частіше з'являються тексти військової тематики у зв'язку з війною.

Важливим аспектом дослідження О. Нікіфірової є детальний опис особливостей текстів військово-політичної тематики, бо саме ці тексти найчастіше з'являються в засобах масової інформації і слугують джерелом

нашого дослідження. Саме термінологія та лексика, яка використовується є предметом дослідження.

1.3 Лексичні особливості військово-публіцистичних текстів

Однією з основних ознак військових текстів є наявність спеціальної військової лексики та термінології, що відображають специфіку військової діяльності. Військова лексика використовується для точного та чіткого опису військових процесів та подій, відображення взаємодії між військовими підрозділами та збройними формуваннями. У сучасних умовах війни росії з Україною правильне та точне застосування військової лексики в комунікації є надзвичайно важливим. В даному розділі дипломної роботи розглянемо основні поняття військової термінології та лексики, класифікації у військовому словнику[7].

За словами Л. Нелюбіна, військові матеріали мають відмінності від інших матеріалів. Вони містять багато спеціальної військової лексики та науково-технічної термінології. Також, вони містять певну кількість стійких і змінно-стійких словосполучень, які використовуються тільки у військовій сфері спілкування. Військові матеріали також мають велику кількість спеціальних скорочень і умовних позначень. З точки зору синтаксису, вони використовують еліптичні та клішовані конструкції, мають бідність часових дієслівних форм та стислу форму висловлювання. Крім того, вони містять численні паралельні конструкції, що виражені інфінітивними та дієприкметниковими зворотами, усередині одного речення[18].

Військова лексика складається не лише з військової термінології, до цього переліку також можна віднести: слова, які вживаються поруч з військовою термінологією, емоційно забарвлений військовий лексикон, що позначає стилістичний синонім військовій термінології[25].

У мовознавстві точаться дискусії навколо визначення поняття “термінологія”. Поняття “термінологія” можна визначити, як спеціальний тип лексики, що відноситься до певної галузі та вміщує в собі різні поняття цієї галузі або ж науки (юридична термінологія, медична термінологія, військова термінологія, технічна термінологія).

Серед різних визначень варто звернути увагу на те, як це класифікують західні дослідники. Белл Р. вважає, що військова термінологія — це терміни, які використовуються структурами збройних сил та військовослужбовцями. Вони належать до окремої групи, що характеризується їхнім використанням у сфері військової політики та публічної комунікації. Стверджується, що військові терміни слугують для деполітизації, дегуманізації або іншим чином слугують засобом для абстрактного обговорення операцій замість їхнього реального опису. Подібно до «юридичної термінології» і пов'язаної з «політичною термінологією», військові терміни відомі своєю непрямною тенденцією до інкорпорації технічної мови[27].

У перекладознавстві існують різні погляди на класифікацію військової лексики[24], наприклад, у праці О. Шкута пропонується класифікація військової лексики на три групи:

1. Військова термінологія;
2. Військово-технічна термінологія;
3. Емоційно-забарвлена лексика (сленг) [25].

У цій класифікації пропонується розрізнення власне військової термінології, яка має безпосередній зв'язок до збройних сил, військової науки в загальному; та військово-технічної термінології, яка не обмежується лише військовою справою, а й має у своєму складі ще науково-технічну термінологію[25].

Емоційно-забарвлену лексику або ж сленг можна співвіднести до “військової субстандартної лексики” , яка поєднує в собі різні класи слів та проявляється у неформальному спілкуванні у військовій справі[26].

Для кращого розуміння класифікації військових термінів у США ми можемо звернутися до словника військової термінології (DOD Military Terms and Associated Terms)[28], який було розроблено Міністерством оборони США. В цьому словнику існує структура правил, які дозволяють визначати, які терміни можуть бути віднесені до військової термінології, а які не можуть через їхню невідповідність.

1. Термін, що існує у стандартному, загальноприйнятому словнику не є прийнятним для використання МО. Наприклад, *apple* (укр. яблуко), *lamp* (укр. лампа) — не можуть бути використані.

2. Термін у військовому словнику не співвідноситься із визначенням стандартизованого словника англійської мови. Наприклад: «*Capability* — the ability to complete a task or execute a course of action under specified conditions and level of performance» (укр. «Спроможність - здатність виконати завдання або здійснити курс дій за визначених умов та рівня продуктивності»). Приклад наведений із словника (DOD Military Terms and Associated Terms), де поняття *capability* вживається лише у контексті військових операцій та дій. У словнику Longman Dictionary of Contemporary English[27] пояснюється, що *capability* — the natural ability, skill, or power that makes a machine, person, or organization able to do something, especially something difficult. (укр. спроможність - природна здатність, навичка або сила, яка робить машину, людину або організацію здатною робити щось, особливо щось складне.) Визначення можуть, на перший погляд, видатися схожими, але у випадку військового словника мова йде про конкретні специфічні умови в яких виконується завдання або про рівень підготовки, який є важливим для військовослужбовця. У звичайному словнику визначення *capability* (укр. «спроможність») пояснюється як загальна здатність або вміння щось робити, що стосується людини, машини та організації без урахування військового контексту.

3. Термін не є самодостатнім, а вимагає пояснення. Наприклад, *bomber aircraft* – An aircraft that is capable of delivery bombs. (укр. «бомбардувальник - літак, здатний доставляти бомби.»)

4. Термін не є політичним терміном, який конкурує з доктринальним терміном або замінює його.

5. Термін є загальновійськовим або пов'язаний з ним значенням. Технічні або вузькоспеціалізовані терміни можуть бути включені. Наприклад, air defense artillery – weapons and equipment for actively combating air targets from the ground. Also called ADA. The defensive measures designated to destroy attacking enemy aircraft or missiles in the atmosphere. .(укр. «зенітна артилерія - зброя та обладнання для активної боротьби з повітряними цілями з землі. Оборонні заходи, призначені для знищення атакуючих ворожих літаків або ракет в атмосфері»).

Згідно із дослідженнями китайських лінгвістів [32] військової термінології характерно:

1. Вузькоспеціалізованість (专业性);
2. Науковість(科学性);
3. Універсальність(普遍性);
4. Системність(系统性)
5. Єдність і однозначність (单一性/单词单义性)
6. Нормативність (规范性)
7. Авторитетність (权威性)

Далі ми розглянемо детальніше кожен із аспектів китайської військової термінології[32]:

1. Вузькоспеціалізованість. Оскільки військова термінологія — це сукупність спеціалізованих термінів у військовій науці, ці терміни мають у собі чітко виражені військово-професійні ознаки та використовуються лише у військовій справі.

2. Науковість. Військова термінологія розкриває науковий зміст військових понять, і має точно відображати різні військові поняття, вироблені у військовій практиці. Військова термінологія походить з практики та повинна відповідати військовій дійсності.

3. Універсальність. Терміни, які використовуються у військовій сфері мають універсальне значення в межах військової справи. Низька частота використання військових термінів вказує на те, що ці терміни є менш корисними, занадто віддаленими або більш спеціалізованими і часто не мають універсального значення у військовій сфері; висока частота використання вказує на те, що ці терміни є важливими, широко вживаними, мають універсальне значення і широке застосування у військовій сфері, і можуть використовуватися як військова термінологія.

4. Системність. Поняття та термінологія, яка використовується для їх вираження універсально пов'язані. Ці зв'язки є закономірними і утворюють понятійну систему термінології. Сучасна військова термінологія часто не існує сама по собі, а зазвичай пов'язана з військовою понятійною системою. Ця система понять повинна бути ієрархічною, добре структурованою і правильно відображати суттєві характеристики об'єктивних речей.

5. Єдність і однозначність. Термінологія виконує єдину пізнавальну нормативну роль і має бути словом з одним значенням, тобто термін відповідає поняттю і дефініції, що є найбільшою відмінністю термінології від лексики. Наприклад, 战争 — війна, може позначати не лише війну, а й “人类自相残杀的怪物” людську вбивчу жорстокість чи “大规模的激烈交战” широкомасштабний жорстокий бій. Тому багатозначність має бути максимально виключена; водночас, щоб одному поняттю відповідало одне значення, слід максимально виключити вживання кількох термінів (синонімії) на позначення одного поняття.

6. Нормативність. Армія є високо згуртованим збройним формуванням, і для досягнення перемоги у військовій боротьбі вона повинна мати єдність. Важливо, щоб усі аспекти мови, особливо в контексті бойових дій та

командування, були уніфіковані. Якщо мова в армії неоднозначна, а розуміння термінів та дій різняться, це може призвести до хаосу і має серйозні наслідки.

7. Авторитетність. Військова термінологія повинна бути затверджена і випущена авторитетними відомствами, щоб стати "стандартними термінами для організації різних видів військової діяльності, регулювання військової системи, позначення назв і функцій різних видів озброєння і техніки та військових об'єктів, а також для написання різних військових документів". Військова термінологія Народно-визвольної армії Китаю 《中国人民解放军军语》— це нормативний текст, затверджений Центральною військовою комісією і спільно виданий чотирма штабами, який повинен використовуватися всією армією в бойових, навчальних та інших операціях і роботах.

У китайських дослідженнях визначення військової термінології має власний процес розвитку та уточнення. У виданні 1982 року «Військова термінологія Китайської народно-визвольної армії» [32] 《中国人民解放军军语》 дається таке пояснення військової термінології — це термін, який використовується для опису військових понять. Військова термінологія (军事术语 або ж скорочено 军语) вимагає стандартизації, і назви слів та їх значення повинні бути точними та уніфікованими. Використання єдиної військової термінології в усій військовій сфері полегшує проведення військових операцій, тренування та готовність різних військових служб.

Основна проблема цього тлумачення полягає в тому, що визначення є занадто широким, оскільки існують слова, які означають військове поняття, але не обов'язково вона є військовими терміном.

У виданні 1997 року «Військова термінологія Китайської народно-визвольної армії» [32] 《中国人民解放军军语》 військова термінологія пояснюється наступним чином

Термін, що використовується для опису військової концепції, стандартизований військовий термін. Армія повинна використовувати єдину військову мову в операціях, навчанні та іншій роботі.

У дослідженні китайських науковців існує власна категоризація військової термінології. Відповідно до основних характеристик, визначення військової термінології повинно включати наступні п'ять аспектів:

1. Військова термінологія — спеціалізований термін у військовій сфері.
2. Військова термінологія — це слово або словосполучення, які часто використовуються в операціях, навчанні та має універсальність в галузі.
3. Військова термінологія — це однозначний термін, який точно відображає поняття, характерні для військової сфери.
4. Військова термінологія — це стандартизована та авторитетно визнана термінологія, що використовується в армії.
5. Військова термінологія — це стандартний термін для організації різних видів військової діяльності, регулювання структури армії, позначення назв і функцій різних видів озброєння і техніки та військових об'єктів, а також написання різних військових документів[32].

Проаналізувавши два способи класифікації військової термінології, а саме китайської за 《中国人民解放军军语》 та американської за (DOD Military Terms and Associated Terms) можна виявити спільні ознаки в укладанні термінології. Військова термінологія має бути уніфікованою, позначати поняття військової сфери та вимагається однозначність трактування термінології, не допускається

Отже, військова лексика має свою специфіку і використовується для точного та чіткого опису військових процесів та подій. Вона включає в себе військову термінологію, слова, що вживаються поруч з нею, а також емоційно забарвлений військовий лексикон. О. Шкута виділяє три групи: військова термінологія, військово-технічна термінологія та емоційно-забарвлена лексика.

Міністерство Оборони США запровадило власну категоризація військової термінології у (DOD Military Terms and Associated Terms), яка має спільні погляди на класифікацію з «Військовою термінологією Китайської народно-визвольної армії» 《中国人民解放军军语》. Китайськими

дослідниками визначено, що військовій термінології притаманні такі сім характеристик: вузькоспеціалізованість, науковість, нормативність, універсальність, системність, єдність, авторитетність, системність. Сім характеристик впорядкування термінології створюють точність та чіткість у тому, що можна віднести до термінології, а що залишається частиною військової лексики.

Термінологія відіграє важливу роль у військовій справі, тому й дефініція термінів має бути точною, адже це матиме великий вплив на застосування цієї термінології на полі бою. Якщо військова лексика неоднозначна, а розуміння термінів та дій різняться, це може спричинити хаос на полі бою. Стверджується, що військова термінологія може «дегуманізувати» мову задля абстрактного обговорення тих, чи інших аспектів військової справи.

Важливим аспектом термінології є те, що термін не завжди може мати однакове значення із ідентичним словом, яке можна знайти у звичайному словнику. Як правило, у словниках військової термінології дається повне і вичерпне розуміння терміну із військовим контекстом.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1

Отже, публіцистичний стиль - це функціональний стиль мови, який слугує для поширення інформації та впливу на свідомість людей у сфері суспільних відносин. Йому притаманні такі риси, як новизна, динамічність, актуалізація сучасності, інформативність, морально-соціальна оцінка подій.

Публіцистичний стиль охоплює різні підстили і практикується в таких засобах масової інформації, як газети, журнали, радіо і телебачення. Його лексика поєднує елементи наукового, офіційно-ділового та художнього стилів, використовує терміни з різних галузей та образну лексику. Синтаксис публіцистичного стилю відзначається експресивними конструкціями та прийомами, що посилюють його вплив. Загалом публіцистичний стиль відіграє важливу роль в інформуванні та формуванні громадської думки з широкого кола питань.

Військові тексти відіграють значну роль у медіа-просторі, особливо під час війни чи конфліктів. Форма і спосіб викладу у військових текстах суворо регламентовані, і вони часто орієнтовані на конкретних реципієнтів, таких як військовослужбовці, політики, науковці та журналісти. Класифікація військових текстів охоплює такі категорії, як військово-політичні тексти, військово-технічні тексти та військово-спеціальні тексти, кожна з яких має свої особливості та призначення.

Переклад військових текстів вимагає уваги до логічності, послідовності, документальності, дотримання спеціалізованої термінології та лексики. Наявність військової термінології в медіатекстах, пов'язаних з війною, виконує функцію як інформування аудиторії, так і імперативну функцію підтримки збройних сил. З продовженням російсько-української війни військові тексти в медіа стають все більш поширеними, надаючи інформацію про перебіг бойових дій та стан збройних сил. Розуміння специфіки військових текстів та їх перекладу є важливим для ефективної комунікації та достовірного поширення інформації у ЗМІ.

Військова лексика і термінологія відіграють вирішальну роль у точному та ефективному спілкуванні у військовій сфері. Вона охоплює спеціалізовані терміни, науково-технічну термінологію, стійкі та змінно-стійкі словосполучення, аббревіатури та умовні позначення. Військову лексику можна поділити на такі категорії, як військова термінологія, військово-технічна термінологія та емоційно забарвлена лексика або сленг.

РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ВІЙСЬКОВО-МОРСЬКОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ У КИТАЄМОВНИХ ТЕКСТАХ ЗМІ

2.1. Типологія перекладацьких трансформацій

У теорії перекладу центральне місце займає проблема тексту. Перекладач перед початком роботи аналізує текст, що пов'язаний з інтерпретацією оригіналу, і синтезує його на заключному етапі. Для успішного перекладу важливо визначити тип тексту, з яким працює перекладач, оскільки тексти відрізняються за жанрами, стилями та функціями, і кожен з них вимагає від перекладача особливого підходу для вирішення перекладацьких завдань [18].

У нашому дослідженні ми будемо працювати із текстами військової тематики у публіцистичному стилі, які представлені у китайських засобах масової інформації. Тексти військової тематики містять велику кількість військової термінології.

Для вирішення проблем, що виникають при розумінні вихідного тексту з термінологією, перекладачі використовують довідники, щоб дізнатися значення одиниць або їх граматичні та прагматичні умови вживання. Ці довідники часто зводяться до одномовних спеціалізованих словників мовою оригіналу або до двомовних і багатомовних термінологічних баз даних.

На етапі перекладу перекладачі повинні в основному вирішувати проблеми еквівалентності, тобто знаходити еквівалент або вибрати найбільш близький відповідник. У деяких випадках термінологічні ресурси не позбавляють сумнівів перекладачів щодо перекладу. Іноді це пов'язано з відсутністю довідкової термінології в мові перекладу, але здебільшого частіше це пов'язано з відсутністю оновлених глосаріїв або їхньою неадекватністю конкретним потребам перекладу.

У пошуках еквівалентів перекладачі виходять, принаймні в принципі, з припущення, що всі термінологічні одиниці в тексті оригіналу матимуть еквівалентну термінологічну одиницю у мові перекладу. Якщо пошук виявився

невдалим і еквівалент не знайдено (ситуація, яка трапляється яка трапляється лише тоді, коли тема, про яку йдеться, ніколи не розглядалася мовою перекладу) перекладач може запропонувати рішення, тобто новий термін, що має бути відповідним чином зазначено у виносці. Зрозуміло, що для того, щоб запропонувати термін, перекладач повинен мати ґрунтовні знання з лексичної морфології, лексикології, соціолінгвістики та прагматики[29].

У процесі перекладу термінології перекладач може прийняти рішення для застосування перекладацьких трансформацій, оскільки не вдається знайти відповідник у словнику[22].

Перекладацькі трансформації — це міжмовні перетворення, які можуть бути досягнуті завдяки перебудові початкового тексту або ж заміною його елементів для того, щоб досягти перекладацької адекватності та еквівалентності[6].

Міжмовне перефразування має особливий вид, відомий як перекладацькі трансформації. Деякі фрагменти вихідного тексту перекладаються дослівно порівняно з текстом перекладу, в той час як інші фрагменти перекладаються зовсім інакше, ніж буквальный відповідник. Перекладацькі трансформації також включають певні корективи до фігур мови та ідіоматичних конструкцій. У деяких аспектах вони майже повністю замінюють словесну структуру речення або ж тексту[3].

Питання класифікації перекладацьких трансформацій в українському перекладознавстві досліджував І. Гарник. Він запропонував поділяти перекладацькі трансформації на 4 типи: лексичні, граматичні, лексико-граматичні, лексико-семантичні. Кожен з типів системи перекладацьких трансформацій розподілявся на власне різні трансформації: лексичні(конкретизація, генералізація, зміщення, додавання, вилучення), граматичні(заміна частин мови, заміна членів речення, заміна типу речення, синтаксичні перестановки, членування речень, об'єднання речень), лексико-граматичні(функціональні заміни, антонімічний переклад), лексико-

семантичні(логічний розвиток значень, метонімічні зрушення, метафоричні зрушення, цілісне перетворення, компенсація втрат) [5].

Існує також розширений різновид перекладацьких трансформацій:

1. Стилiстичні – трансформації, за допомогою яких змінюють стилістичне забарвлення одиниці, що перекладається;
2. Синтаксичні – трансформації із заміною синтаксичних функцій слів, словосполучень. Особливістю синтаксичних трансформацій є те, що у процесі перекладу супроводжується перебудовою синтаксичних конструкцій.
3. Морфологічні – у процесі перекладу із цим типом трансформацією якась частина мови замінюється іншою.
4. Семантичні – це тип трансформацій, який реалізовується завдяки причинно-наслідковим зв'язкам, що існують між елементами ситуацій при перекладі.
5. Граматичні – у процесі перекладу трансформації за допомогою яких перетворюються структурні пропозиції відповідно до усіх норм перекладу.
6. Лексичні – трансформації, які використовуються при наявності різних ознак у кожного предмета, явища чи ж поняття, яким неможливо дібрати відповідник у мові перекладу [3].

Отже, військові тексти часто містять значну кількість військової термінології, що створює труднощі для перекладачів. Для вирішення проблем з пошуком термінологічного відповідника та труднощів у перекладу загалом. Тому нами було розглянуто різні види перекладацьких трансформацій як один із інструментів перекладача.

Перекладацькі трансформації можуть бути досягнуті завдяки перебудові початкового тексту, що сприяє основній меті – адекватності та еквівалентності перекладу. Варто зазначити, що деякі фрагменти тексту можуть перекладатися буквально.

В українському мовознавстві І. Гарник поділяє їх на: лексичні, граматичні, лексико-граматичні, лексико-семантичні, кожен з типів містить у собі декілька підтипів. У перекладознавстві існують й інші системи класифікації перекладацьких трансформацій, які були проаналізовані.

У класифікації, яку запропонував С. Бондаренко, перекладацькі трансформації мають дещо іншу структуру. Насамперед, ця класифікація більш розширена та не пропонує у собі поєднувати перекладацькі трансформації, на відміну від того, як у своїй праці це окреслив І. Гарник.

2.2 Лексичні трансформації у перекладі військово-морських термінів: практичне застосування

У нашому дослідженні військової термінології ми зосередимо нашу увагу на лексичних трансформаціях китайської військово-морської термінології, тому перш за все потрібно дати визначення лексичним трансформаціям та розглянути їхню класифікацію.

У дослідженні про лексичні трансформації І.Клименка та І. Зоренка пояснюється, що лексичні трансформації застосовуються задля створення адекватності перекладу та проявляються як специфічні заміни лексичних елементів. Лексичні трансформації найчастіше застосовуються у випадку неможливості віднайти відповідник у мові, на яку перекладається.

Табл. 2.1 Типологія лексичних трансформацій

Класифікація лексичних трансформацій І.Клименко та І. Зоренко :	1. Конкретизація;
	2. Генералізація;
	3. Додавання слова;
	4. Вилучення слова;
	5. Заміна частини мови
	6. Перестановка слова
	7. Модуляція
	8. Антонімічний переклад
	9. Експлікація
	10. Транскрипція та транслітерація
	11. Калькування

1. Конкретизація – це лексична трансформація, завдяки якій слово (у нашому випадку термінологія) з ширшою семантикою замінюється на слово з вузкою семантикою. Для досягнення адекватності перекладу з використанням трансформації конкретизації потрібно виявляти зв'язки лексичного елемента широкої семантики у контексті. М4 谢尔曼坦克是第二次世界大战时美国国开发、制造的坦克。М4 «Шерман» —середній танк, розроблений і побудований Сполученими Штатами Америки за часів Другої світової війни. У цьому прикладі опущено термін 中型坦克 середній танк, а у перекладі вже було додана конкретизація. До прикладів конкретизації також варто додати, ті які були знайдені в уривках: 穿甲弹– пробивні боеприпаси, 进攻和防守漏洞 – наступальні і оборонні вразливості, 作战司令部 – бойове командування, 机关炮 – кулемет, 标枪导弹 — протитанкова ракета «Javelin»,
2. Генералізація – лексична трансформація зводиться до зміни терміна вузкої семантики на термін ширшої семантики. Наприклад, 反坦克炮 击中了坦克。Артилерія вразила танк. У цьому прикладі термін 反坦克炮 — протитанкова артилерія було генералізовано до загального поняття артилерія відповідно до контексту. До прикладів генералізації також варто додати, ті які були знайдені в уривках: 移动车辆 — рухома техніка, 先进武器— передова зброя, техніка, озброєння.
3. Додавання слова - лексична трансформация з використанням додавання слова, яке виникає як потреба при перекладі. Трансформація має також іншу назву – ампліфікація. Наприклад, 美军装甲部队长官中将 Jacob L. Devers 却要求不在无行动战区之外投入柴油引擎的雪曼坦克。Однак начальник бронетанкової служби армії США генерал-лейтенант Джейкоб Л. Деверс попросив, щоб дизельні танки «Шерман» не використовувались за межами театру бойових дій(англ. zone of interior).

Дослівно 战区 zhànqū перекладається як зона війни, ми ж використали цю лексичну трансформацію додавання і термін ТВД. В уривках знайдено приклад 导弹— керована ракета, де по контексту тексту ми визначаємо, що ракета саме «керована».

4. Вилучення слова – трансформація, яка, на відміну від додавання, полягає у вилученні надлишкових семантичних елементів оригіналу перекладу.

Під час перекладу найчастіше вилучається елементи, які можуть дублюватися в мові перекладу або те, що може порушити мовні норми. Таке явище характерне для англійської мови з поняттям паралелізму, а для української мови це явище не характерне. Наприклад, 英国军方— британські військові, 中型装甲战车— середня броньована бойова машина, 陶式反坦克导弹— керамічні протитанкові ракети, 国防部— Міністерство оборони, 乌军士兵— українські військові, 军事援助— військова допомога, 军事— військова справа, 援助— допомога(вилучення слова).

5. Заміна частини мови – трансформація, яка полягає в заміні однієї частини мови при перекладі іншою. Наприклад, іменник при перекладі може замінюватися прикметником або ж навпаки. Найчастіше частини мови вдається перекласти із збереженням їх з мови оригіналу, але виникає потреба у застосуванні цієї трансформації. Наприклад, 指挥中心— командний центр, 指挥— дієсл. командувати, 空中目标— повітряна ціль (заміна частини мови, 空中— «в повітрі» (іменник+прийменник) при трансформації утворився прикметник).
6. Перестановка слова – трансформація із заміною порядку лексичних елементів під час перекладу задля досягнення адекватності перекладу. Приклади з публіцистичних текстів, які аналізувалися: 拥有不足 1600m/s 的速度— швидкість трохи менше 1600 м/с, 弹药携带量数—

вантажопідйомність кількості боєприпасів, 步兵战车– бойова машина піхоти, 美国陆军– Сухопутній війська США, 美国海军陆战队 — Корпус морської піхоти США», 澳大利亚部队 — Військові сили Австралії, 敌人的据点— опорний пункт ворога, 短程可携式防空导弹 – переносний зенітно—ракетний комплекс малої дальності, 多管火箭发射系统 – реактивна система залпового вогню, 弹药库 – склад боєприпасів, 自杀无人机 – дрон-камідзе, 乌克兰武装部队– Збройні Сили України.

7. Модуляція – це лексична трансформація, в основі якої стоїть заміна причинно-наслідкових понять, що можуть замінювати один одного. Відповідно до цього визначення, логічний зв'язок між цими поняттями має бути очевидний і має мати достатньо семантики, щоб у перекладі причину можна було б замінити наслідком чи навпаки, або цілою частиною. Серед проаналізованих прикладів: 穿深能力却并不强– не має значної пробивної здатності, 短程可携式防空导弹小组 – мобільні групи ПЗРК, 防空导弹 – ракети ППО, 前线航空兵 – тактична авіація.
8. Антонімічний переклад – під час застосування цього прийому при перекладі форма слова або словосполучення замінюється на протилежну. Прийом також має назву позитивація або негативація, тобто коли позитивне значення повністю замінюється негативним у мові перекладу без зміни семантики слова або словосполучення. 是苏联军工系统最新的遗产, 甚至美国人也在 2008 年从乌克兰武装部队购买了几辆 36D6 型进行研究。 Це остання спадщина радянської оборонно-промислового комплексу, і навіть американці купили кілька РЛС 36Д6 у Збройних сил України в 2008 році для досліджень. У цьому прикладі 军工系统 – оборонно-промисловий комплекс, термін

військово-промисловий перекладено з антонімічним значенням «оборона, оборонний».

9. Експлікація або ж описовий метод – лексико-граматична трансформація, коли слово або словосполучення під час перекладу усувається та у мові, на здійснюється переклад, описується іншим словосполученням. Цей метод застосовується зазвичай при перекладі реалій, коли в українській мові віднайти відповідник неможливо, а єдиним недоліком можна вважати громіздкість вже перекладених речень. Наприклад, 防地雷反伏击车 – машина із захистом від мін і засідок англ. MRAP, Mine Resistant Ambush Protected.
10. Транскрипція та транслітерація – варто зазначити, що поняття не тотожні і мають певні відмінності. Транскрипція, насамперед, полягає у передачі звучання слова фонетично з іноземної мови на українську. В інших випадка для буквеного передавання іншомовних слів застосовують транслітерацію[3]. Транслітерація: 坦克_tǎnkè – танк, 苏-34 – Су-34. Транскрипція: 悍马 hàn mǎ – Hummer, 海马斯(hǎimǎsī) – HIMARS, 霍克 (Huòkè) – ЗПК «Hawk», 布拉德利 Bù lā dé lì — «Бредлі» (англ. Bradley)
11. Калькування – лексична трансформація, яка полягає у тому, що повністю передає термін на українську мову дослівно. Часто такий метод використовується для передачі як безеквівалентних термінів, але й буває калькування термінів, у яких є відповідники у мові перекладу, але цього може вимагати завдання перекладу для точного передання змісту. Якщо порівняти 挑战者 2 主战坦克– Challenger 2(англ. *той хто кидає виклик*) китайський і англійський переклади слова, то вони збігаються, відповідно термін можна калькувати.

Окрім вищезазначених трансформацій, дослідники виділяють прийом дослівного перекладу військової або ж морської термінології, щоб зберегти

значення слова[11]. У даному прикладі слово 弹药 – «боєприпаси» перекладено дослівно без застосування трансформацій. 另据美国官员透露，这批军事装备还包括一些“悍马”军车、防地雷反伏击车、大量导弹和弹药等。За словами американських офіційних осіб, військова техніка також включає в себе кілька автомобілів Hummer, машини із захистом від мін і засідок(MRAP), велику кількість ракет і боєприпасів.

В даному підрозділі ми будемо розглядати уривки публіцистичних текстів з військовою термінологією і проведемо переклад військової термінології із застосуванням лексичних трансформацій.

Уривок 1:

在弹药方面，挑战者2主战坦克拥有 L-23、L-26 以及 L-27 等 3 款穿甲弹。其中，L-27 弹长 650mm 左右，拥有不足 1600m/s 的速度，但穿深能力却并不强。早在 2016 年，英国军方的 L-27 穿甲弹都由于长期废弃而停止使用，仅留下 L-23 单独维持场面[40]。

Що стосується боєприпасів, то основний бойовий танк Challenger 2 має три бронебійні снаряди: L-23, L-26 і L-27. З них снаряд L-27 має довжину близько 650 мм і швидкість трохи менше 1600 м/с, але не має значної пробивної здатності. У 2016 році всі бронебійні снаряди L-27 були зняті з озброєння британської армії через тривале невикористання, і на озброєнні залишився лише L-23, який використовується в польових умовах.

1. 挑战者 2– Challenger 2 (калькування);
2. 坦克_tǎnkè – танк (транслітерація);
3. 穿甲弹– пробивні боєприпаси (конкретизація);
4. 穿深能力却并不强– не має значної пробивної здатності(модуляція);
5. 拥有不足 1600m/s 的速度 — швидкість трохи менше 1600 м/с (перестановка слова) .

6. 英国军方 – британські військові (вилучення слова).

Окрім вищезазначених термінів, в уривку є військова термінологія, з якою не виникало труднощів перекладу: 弹药 dànyào – боєприпаси, патрони;

Уривок 2:

美国同意盟友向乌克兰转让 F16 并培训飞行员，道理最明显不过：美国发现了俄罗斯的进攻和防守漏洞，尤其“爱国者”和“匕首”正面硬钢，让北约作战司令部获取到了俄最先进导弹的飞行、变轨、弹药携带量等参数，这给了美西方莫大信心，直接促成了新一波援乌高潮[34]。

США погодилися на передачу Україні F16 і навчання пілотів з найочевиднішої причини: США виявили російські наступальні і оборонні вразливості, особливо в «Патріотах» і «Кинджалах», надавши бойовому командуванню НАТО доступ до параметрів польоту, траєкторії і вантажопідйомності найсучасніших російських керованих ракет, що дало США і Заходу велику впевненість і безпосередньо вплинуло на нову хвилю допомоги Україні.

1. 进攻和防守漏洞 – наступальні і оборонні вразливості (конкретизація);
2. 爱国者 – «Patriot» система ППО (калькування);
3. 匕首 — «Кинджал» X-47 російська аеробалістична ракета (калькування);
4. 北约 Вěiyuē – НАТО або Північноатлантичний альянс, скорочення від 北大西洋公约组织 (калькування);
5. 作战司令部 – бойове командування (конкретизація);
6. 弹药携带量数 – вантажопідйомність кількості боєприпасів(перестановка слова);
7. 导弹 — керована ракета (додавання слова).

Уривок 3:

美国国防部方面 5 日表示，美国此次提供的军事支持价值约 28.5 亿美元，其中包含数十辆“布拉德利”步兵战车。布拉德利战车是一种中型装甲战车，通常装备有 25 毫米机关炮和陶式反坦克导弹。战车配有履带，但比坦克更加轻便灵活，这种战车也可作为运兵车，乘载大约 10 个人。另据美国官员透露，这批军事装备还包括一些“悍马”军车、防地雷反伏击车、大量导弹和弹药等[38]。

Міністерство оборони США заявило 5 травня, що США надають військову підтримку на суму близько \$2,85 млрд, включаючи десятки бойових машин піхоти «Бредлі». «Бредлі» — це середня броньована бойова машина, зазвичай оснащена 25-мм кулеметом і керамічними протитанковими ракетами. Бойова броньована гусенична машина, але легша і маневреніша за танк, а також може використовуватися як десантний транспортер, який перевозить близько 10 чоловік. За словами американських офіційних осіб, військова техніка також включає в себе кілька автомобілів Hummer, машини із захистом від мін і засідок(MRAP), велику кількість ракет і боєприпасів.

1. 布拉德利 Bù lā dé lì — «Бредлі» (англ. Bradley) – (транскрипція);
2. 步兵战车– бойова машина піхоти (перестановка слова);
3. 中型装甲战车– середня броньована бойова машина (вилучення слова);
4. 悍 马 hàn mǎ – Hummer (транскрипція);
5. 机关炮 – кулемет (конкретизація);
6. 陶式反坦克导弹– керамічні протитанкові ракети(вилучення слова);
7. 战车配有履带– бойова броньована гусенична машина (експлікація);
8. 防地雷反伏击车– машина із захистом від мін і засідок англ. MRAP (експлікація).

Окрім вищезначеної військової термінології в уривку зустрічається також термінологія, яку ми аналізували в попередніх уривках:

1. 导弹 – ракета (у цьому випадку не застосована ніяка лексична трансформація, а взято відповідник із словника, адже немає потреби у конкретизації або ж додавання слова).
2. 弹药– боеприпаси

Уривок 4:

英国广播公司 28 日称，英国国防部发言人证实，来自英国的首批“挑战者 2”坦克“已经在乌克兰”。英国《卫报》称，英国承诺的 14 辆“挑战者 2”坦克应在乌克兰发动春季攻势之前全部到达。英军此前花费数周时间训练乌军士兵学习如何操作、指挥和使用这些主战坦克。他们在完成培训课程后已经回国。“乌军坦克和乘员预计将及时就位，以参加即将开始的春季反攻。”列兹尼科夫也表示，首批交付乌克兰的“挑战者 2”坦克已经到位，“它们将使乌军反攻的铁拳更为有力”[36]。

Представник Міністерства оборони Великобританії підтвердив, що перші танки «Челленджер 2» з Великобританії «вже в Україні», повідомило 28 червня ВВС. Газета Guardian повідомила, що 14 танків Challenger 2, обіцяних Великою Британією, мають прибути в Україну до початку весняного контрнаступу. Британські військові провели кілька тижнів, навчаючи українських солдатів, як експлуатувати, командувати і використовувати основні бойові танки. Після завершення курсу навчання вони повернулися додому. «Очікується, що танки та екіпажі ЗСУ будуть на позиціях вчасно, щоб взяти участь у майбутньому весняному контрнаступі». Резніков також повідомив, що перші танки Challenger 2, доставлені в Україну, вже на місці, і що «вони зроблять залізний кулак контрнаступу ЗСУ ще потужнішим».

1. 国防部 – Міністерство оборони (вилучення слова);

2. 攻势 – контрнаступ, прямой переклад слова – наступ, наступати, але завдяки контексту речення виявляємо, що мова йде про контрнаступ (антонімічний переклад);
  3. 乌军士兵 – українські військові(вилучення слова);
  4. 反攻 – контратака (калькування).
- Окрім вказаної термінології, в уривку можна віднайти військову лексику(反攻的铁拳 fǎngōng de tiěquán залізний кулак контрнаступу(калькування)) та терміни, які вже аналізувалися (“挑战者2”坦克, 主战坦克).

Уривок 5:

“标枪”导弹已出售给世界各地的军队。美国陆军、美国海军陆战队和澳大利亚部队在伊拉克和阿富汗使用这种导弹取得了良好的效果。在这两个国家，“标枪”的精确度高于其他武器，因此在对付敌人的据点和移动车辆时都是有用的 [37]。

Протитанкові ракети «Javelin» були продані військовим по всьому світу. Армія США, морська піхота США і австралійські війська з успіхом використовували їх в Іраку і Афганістані. В обох країнах Javelin є більш точними, ніж інша зброя, і тому корисні для ураження ворожих позицій і рухомих транспортних засобів.

1. 标枪— «Javelin»(калькування) ;
2. 标枪导弹 — Протитанкова ракета «Javelin»(конкретизація);
3. 美国陆军– Сухопутній війська США(перестановка слова);
4. 美国海军陆战队 — Корпус морської піхоти США(перестановка слова);
5. 澳大利亚部队— Військові сили Австралії(перестановка слова);
6. 敌人的据点— опорний пункт ворога(перестановка слова);

7. 移动车辆 — рухома техніка(генералізація).

Уривок 6:

乌克兰边防警卫队宣布，乌军短程可携式防空导弹 (MANPADS) 小组，2日 在乌东顿内茨克的巴赫穆特 (Bakhmut) 郊区，用 1 枚 FIM-92 「刺针」 / (Stinger) 便携式防空导弹，击落了俄军 1 架苏-34 战机 (Su-34)，飞行员弹 射 逃 生 ， 目 前 下 落 不 明 [41] 。

У державній прикордонній службі України повідомили, що мобільна група переносних зенітно-ракетних комплексів малої дальності (ПЗРК) застосувала FIM-92 Stinger на околиці Бахмута у Донецькому області. Зенітна ракета знищила російський винищувач Су-34, пілот катапультивався і втік, його місцезнаходження наразі невідоме.

1. 乌克兰边防警卫队 - Державна прикордонна служба України(конкретизація);
2. 刺针– ПЗРК «Stinger», дослівно «жало» (калькування);
3. 短程可携式防空导弹 – переносний зенітно—ракетний комплекс малої дальності (перестановка слова);
4. 短程可携式防空导弹小组 – мобільні групи ПЗРК (модуляція);
5. 苏-34 – Су-34 (транслітерація);
6. 战机 – винищувач(конкретизація);
7. 击落 – вразити, знищити (конкретизація)
8. 弹射 — стріляти, катапультиватися(конкретизація)

Уривок 7:

《国会山报》已就此事寻求五角大楼置评。报道还提到，除了“海马斯”，美国

还对乌提供了射程为 50 英里的多管火箭发射系统 (GMLRS) , 用于打击设在乌克兰境内的俄罗斯弹药库和指挥中心[42]。

Видання «The Hill» звернувся за коментарем до Пентагону з цього приводу. У повідомленні також зазначається, що окрім «HIMARS», США також надали Україні реактивну систему залпового вогню (GMLRS) із дальністю 50 миль, яка використовується для ударів по російських складах боєприпасів і командних центрах в Україні.

1. 五角大楼 – Пентагон, досл. п’ятикутник. (калькування);
2. 海马斯(hǎimǎsī) – HIMARS(транскрипція);
3. 多管火箭发射系统– реактивна система залпового вогню (GMLRS) (перестановка слова);
4. 指挥中心– командний центр (заміна частини мови);
5. 弹药库– склад боєприпасів (перестановка слова) ;

Уривок 8:

今年 11 月 10 日, 美国国防部宣布再向乌克兰提供价值达 4 亿美元的军事援助, 以满足乌克兰关键的安全和国防需求。根据声明, 此次援助计划包括“霍克”防空导弹、“复仇者”防空导弹系统以及“毒刺”防空导弹等武器。声明称, 自美国总统拜登就任以来, 美国已经承诺向乌克兰提供超过 193 亿美元的军事援助。据《华盛顿邮报》此前报道, 俄罗斯方面多次警告美西方, 如果持续向乌克兰提供先进武器, 将带来“无法预料的后果”[39]。

10 листопада цього року Міністерство оборони США оголосило, що надасть Україні військову допомогу ще на 400 мільйонів доларів для забезпечення ключових потреб України в сфері безпеки та оборони. Згідно із заявою, план допомоги включає такі озброєння, як ракети ППО «Hawk», зенітні ракетні комплекси «Avenger» і ракети «Stinger». У заяві зазначено, що з моменту вступу

на посаду президента США Джо Байдена США пообіцяли надати Україні понад 19,3 млрд доларів військової допомоги. Згідно з попереднім повідомленням «Washington Post», Росія неодноразово попереджала Сполучені Штати та Захід, що якщо вона продовжить надавати Україні сучасну зброю, це призведе до «непередбачуваних наслідків».

1. 霍克 (Huòkè) – ЗРК «Hawk» (транскрипція);
2. 复仇者 — самохідний зенітно-ракетний комплекс «Avenger», месник (калькування);
3. 防空导弹 – ракети ППО(модуляція);
4. 毒刺 – «Stinger» досл. голка (калькування);
5. 先进武器 — передова зброя, техніка, озброєння(генералізація).
6. 军事援助 — військова допомога, 军事 — військова справа, 援助 — допомога(вилучення слова).

Також у цьому уривку є військова термінологія, яка вже розглядалася раніше (国防部).军事援助 — військова допомога.

Уривок 9:

在乌格莱达尔附近，俄罗斯“柳叶刀”自杀无人机摧毁了乌克兰一座 36D6 型雷达。这种雷达是乌克兰防空 icon 的“眼睛”，可以监视低空（200-1000 米）和中空（1000-4000 米）的空中目标，即俄罗斯无人机和前线航空兵。是苏联 icon 军工系统最新的遗产，甚至美国人也在 2008 年从乌克兰武装部队购买了几辆 36D6 型进行研究[35]。

Поблизу Вугледару російський безпілотник-камікадзе «Ланцет» знищив українську РЛС 36D6. Ця РЛС є «оком» української ППО, яка може спостерігати

за маловисотними (200-1000 метрів) і середньовисотними (1000-4000 метрів) повітряними цілями, а саме російськими безпілотниками та тактичною авіацією. Це остання спадщина радянської оборонно-промислового комплексу, і навіть американці купили кілька РЛС 36Д6 у Збройних сил України в 2008 році для досліджень.

1. 柳叶刀 – БПЛА «Ланцет» (калькування);
2. 自杀无人机 – дрон-камідзе(перестановка слова);
3. 36D6 型雷达 – РЛС 36Д6 (конкретизація);
4. 无人机 – безпілотник(калькування);
5. 前线航空兵 – тактична авіація(модуляція);
6. 军工系统– оборонно-промисловий комплекс(антонімічний переклад);
7. 乌克兰武装部队– Збройні Сили України (перестановка слова);
8. 空中目标– повітряна ціль (заміна частини мови, 空中 – в повітрі при трансформації утворився прикметник)

табл.2

Отже, нами було проаналізовано дослідження лексичних трансформацій Клименка І. та Зоренка І. із запропонованою класифікацією лексичних трансформацій: конкретизація, генералізація, додавання слова, вилучення слова, заміна частини мови, перестановка, модуляція, антонімічний переклад, експлікація, транскрипція та транслітерація, калькуляція. Ця класифікація була адаптована для роботи з китайською військово-морською термінологією та на практиці застосована до текстів засобів масової інформації.

З таблиці 2 можемо бачити, що найчастіше в проаналізованих уривках зустрічається два типи лексичних трансформацій калькування та перестановка слова. Таке явище має цілком логічне пояснення, перестановка слова характеризується іншим порядком слів або ж словосполучення. Наприклад, 自杀无人机 – дрон-камідзе, якщо перекласти дослівно, то буде камікадзе-дрон, або ж 美国海军陆战队 — Корпус морської піхоти США словосполучення, яке при прямому дослівному перекладі буде досить викривлене. Щодо калькування, то воно найчастіше зустрічається серед найменування видів озброєння, наприклад, 毒刺 – «Stinger» досл. голка, 挑战者 2– Challenger 2, 爱国者 – «Patriot» система ППО, 匕首 — «Кинджал» Х-47 російська аеробалістична ракета, які повністю калькують своє значення на мову перекладу.

Найрідше зустрічаються лексичні трансформації антонімічного перекладу та додавання слова з показником 2%. Така частотність низька частотність антонімічного перекладу пояснюється тим, що при перекладі військової термінології явище негати́вації або позитивації відсутнє, адже всі терміни можна перекласти прямим перекладом з відповідником або ж за допомогою іншої лексичної трансформації. Щодо явища додавання слова, у нашій роботі частіше зустрічалися терміни, коли слова вилучалися після перекладу.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2

Отже, класифікація та розуміння тексту відіграють центральну роль. Перекладачі, які працюють з текстами на військову тематику в публіцистичному стилі, повинні враховувати специфіку жанру, стилю та функції тексту. Військові тексти часто містять значну кількість військової термінології, що створює труднощі для перекладачів. Для пошуку еквівалентів та вирішення перекладацьких проблем вони покладаються на довідники, спеціалізовані словники та термінологічні бази даних.

Однак у деяких випадках відсутність довідкової термінології або неадекватність наявних глосаріїв може призвести до труднощів у пошуку точних еквівалентів. Перекладачі можуть вдаватися до перекладацьких трансформацій, які передбачають реструктуризацію тексту оригіналу або заміну його елементів для досягнення перекладацької адекватності та еквівалентності.

Ці трансформації можна класифікувати на різні типи, включаючи лексичні, граматичні, лексико-граматичні та лексико-семантичні трансформації. Крім того, існують розширені різновиди, такі як стилістичні, синтаксичні, морфологічні, семантичні, граматичні та лексичні трансформації. Вибір стратегії перекладу та застосування відповідних трансформацій залежить від лінгвістичних знань перекладача та конкретних вимог перекладацького завдання.

Для нашого перекладу військово-морської термінології в уривках ЗМІ ми використали такі лексичні трансформації: : конкретизація, генералізація, додавання слова, вилучення слова, перестановка слова, зміна частини мови, антонімічний переклад, калькування, транскрипція/транслітерація, модуляція, експлікація.

ВИСНОВОК

У нашій роботі було досліджено поняття публіцистичного стилю, нам вдалося описати лексику, яка функціонує в межах цього стилю. Ми визначили, що військова лексика функціонує в межах цього функціонального стилю та є частиною лексики засобів масової інформації.

Частиною публіцистичного стилю є тексти на військову тематику, які під час війни все частіше зустрічаються у засобах масової інформації. Нам вдалося класифікувати основні типи таких текстів. Під час дослідження ми дали визначення поняттям: «термін», «військовий термін». Ми виявили, що військова термінологія може функціонувати, як частина військової лексики. Для того, щоб достовірно визначити «військовий термін» створена класифікація китайськими та американськими лінгвістами.

У проаналізованому дослідженні пропонуються дві групи військових текстів: інформаційні та ті, що регламентують діяльність військ. Було досліджено, що тексти військової тематики можна поділити військові-політичні, військово-технічні, військово спеціальні тексти. Класифікація текстів у окремі типи базувалося на таких ознаках: змістовна спрямованість, функціональне призначення, спосіб викладення, орієнтація на реципієнта.

Серед проаналізованих військових лексикографічних джерел варто виділити два основних джерела: DOD Dictionary of Military and Associated Terms і 《中国人民解放军军语》, які написані різними мовами, але досліджені правила впорядкування військової термінології є схожими. Нами була проведена порівняльна характеристика цих категорій.

Особливостями військового китайського терміну є такі характеристики: вузькоспеціалізованість (专业性), науковість(科学性),універсальність(普遍性),системність(系统性), єдність і однозначність (单一性/单词单义性),нормативність (规范性),авторитетність (权威性). Ці характеристики творять

єдину систему впорядкування китайського військового терміну та створюють зрозумілі й чіткі правила щодо його розпізнавання.

У нашому дослідженні ми з'ясували, коли у перекладача виникають труднощі з перекладом військово-морської термінології, відповідника у словнику немає, то можна скористатися цієї класифікацією лексичних трансформацій: конкретизація, генералізація, додавання слова, вилучення слова, перестановка слова, зміна частини мови, антонімічний переклад, калькування, транскрипція/транслітерація, модуляція, експлікація.

Нами було виявлено, що найчастіше у текстах засобів масової інформації зустрічаються найменування зброї, до яких ми найчастіше застосовували лексичні трансформації калькування і перестановки слова.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Балабін В. Жанрово-стильова специфіка військового перекладу. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2018. Т. 2, Сер.; Філологія. №34. URL: http://www.vestnik-philology.mgu.od.ua/archive/v34/part_2/20.pdf.
2. Бараненкова Н. А., Литвин С. В. Експлікація як спосіб перекладу безеквівалентної лексики науково-технічного стилю. *Вісник НТУУ «КПІ»*. 2014. № 4. С. 6–13. URL: <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/10958>.
3. Бондаренко С. Перекладацькі трансформації у перекладі з англійської мови (на основі творів Едгара По). «*Young scientist*». 2016. № 4.1. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2016/4/171.pdf> (дата звернення: 25.05.2023).
4. Варковець А. С., Козоріз І. С. Лексико-семантичні особливості публіцистичного стилю: компаративний і перекладознавчий аналіз. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2019. Т. 5, № 43. С. 27–29. URL: http://vestnik-philology.mgu.od.ua/archive/v43/part_5/Filologi43_5.pdf#page=27.
5. Гарник І. В. Типологія перекладацьких трансформацій: навчально-методична розробка на базі англійської мови) / І. В. Гарник. – Міжнародний Інститут Лінгвістики і права, кафедра теорії та практики перекладу, 2001.
6. Глінка Н. В., Єськін О. В. Семантико-стилістичні особливості англійських текстів публіцистичного стилю. *Advanced education*. 2014. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/47229214.pdf>.
7. Журавель Т. В., Хайдарі Н. І. Поняття перекладацьких трансформацій та проблема їх класифікації. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2015. Т. 2, № 19. С. 148–150. URL: http://vestnik-philology.mgu.od.ua/archive/v19/part_2/Filologi19-2.pdf#page=143 (дата звернення: 25.05.2023).

8. Зайцева М. О. Особливості перекладу термінів у текстах на військову тематику. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова*. 2013. № 10. С. 96–102. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=Nchnpu_9_2013_10_18.
9. Клименко І. М., Зоренко І. С. Лексичні трансформації при передачі англійської політичної термінології українською мовою. *Філологічні студії*. 2012. № 8. С. 84–90. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/268531385.pdf> (дата звернення: 25.05.2023).
10. Ковальова О. К. Дискурс та функціональний стиль: проблема співвідношення. *Studia-linguistica – ISSN 2411-1562*. URL: <http://studia-linguistica.knu.ua/wp-content/uploads/2019/04/2018.---Vol.-13-106-122.pdf> (дата звернення: 25.05.2023).
11. Коржак З. З. Особливості перекладу сучасної військової термінології. *Наукові записки Міжнародного гуманітарного університету*. 2023. № 38. С. 71–74. URL: <https://doi.org/10.32782/2663-5682/2023/38/14> (дата звернення: 28.05.2023).
12. Коць Т. А. Публіцистичний стиль української літературної мови: засади, комунікативно-прагматичні ознаки, функції. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського*. 2021. Т. 32, № 1.1. С. 38–43. URL: http://www.philol.vernadskyjournals.in.ua/journals/2021/1_2021/part_1/9.pdf.
13. Коць Т. А. Формування термінологічної основи публіцистичного стилю в українській лінгвостилістиці. *Культура слова*. 2018. № 89. С. 40–58. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/180150>.
14. Лісовський В. М. Військово-технічний переклад (англійська мова) : підручник / ред. В. В. Балабіна. – К. : ВІКНУ, 2009. – С. 6

15. Лукіянчук Ю. О. Способи класифікації військових термінів. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». 2017. № 66. С. 65–67. URL: <https://eprints.oa.edu.ua/7825/1/22.pdf>.
16. Мацько Л., Сидоренко О., Мацько О. Стилїстика української мови: підручник. Вища шк., 2003. 462 с.
17. Мельник П., Юрковська М. Визначення поняття військової лексики та підходи до її вивчення. *Вісник студентського наукового товариства ДонНУ імені Василя Стуса*. 2021. Т. 2, № 13. С. 137–141. URL: <https://jvestnik-sss.donnu.edu.ua/article/view/11258> (дата звернення: 25.05.2023).
18. Михайленко В. Публіцистичний стиль як засіб впливу на реципієнта. *Науковий вісник Ужгородського університету*. 2010. № 23. С. 114–116. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/13623>.
19. Нікіфорова О. Класифікація текстів у військовому перекладі. *Філологічні трактати*. Т. 8, № 4. С. 33–41. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/49310>.
20. Попова О. Специфіка перекладу новітніх китайськомовних науково-технічних термінів (на матеріалі китайської, англійської, німецької, української та російської мов). *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського*. 2021. № 32. С. 84–93. URL: https://www.researchgate.net/publication/352242555_TRANSLATION_SPECIFICITIES_OF_THE_INNOVATIVE_CHINESE_SCIENTIFIC_AND_TECHNICAL_TERMS_ON_THE_MATERIAL_OF_CHINESE_ENGLISH_GERMAN_UKRAINIAN_AND_RUSSIAN_SPECIFIKA_PEREKLADU_NOVITNIH_KITAJSKOMOVNIH_NAUKOVO-T.
21. Пуш О. М., Гасюк Н. В. Особливості перекладу військової термінології. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2022. № 58. С. 305–308. URL: <http://www.vestnik-philology.mgu.od.ua/archive/v58/68.pdf>.

22. Савчук Р. Мова засобів масової інформації : хрестоматія до дисципліни. Івано-Франківськ, 2017. 135 с. URL: <https://kjourn.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/54/2018/05/Хрестоматія.-Мова-ЗМІ.pdf>.
23. Сіняговська І. Ю. Визначення та класифікація перекладацьких трансформацій у процесі художнього перекладу тексту. *Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу "Києво-Могилянська академія"]*. 2014. Т. 221, № 209. С. 89–93. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=Npchdufm_2014_221_209_20.
24. Солодяк О. Ю. Ознаки військово-політичного стилю та жанру / О. Ю. Солодяк // Проблеми семантики, прагматики та когнітивної лінгвістики. – 2006. – № 10. – С. 338.
25. Шаранова Ю., Бесклетна О. Проблема класифікації англомовної військової лексики в парадигмі лінгвістичних досліджень. *Закарпатські філологічні студії*. 2021. Т. 2, № 19. С. 54–59. URL: http://zfs-journal.uzhnu.uz.ua/archive/19/part_2/11.pdf.
26. Шкута О. Відтворення військової термінології українською мовою (на матеріалі сучасних публіцистичних текстів). *Науковий вісник кафедри ЮНЕСКО Київського національного лінгвістичного університету*. 2017. № 34. С. 273–277. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkyu_2017_34_45.
27. Alshehab M. The translatability of military terms by MA students in translation at Yarmouk University in Jordan. *International journal of comparative literature and translation studies*. 2014. Vol. 2, no. 3. P. 56–62. URL: <https://doi.org/10.7575/aiac.ijclts.v.2n.3p.56> (date of access: 28.05.2023).
28. Longman Dictionary of Contemporary English. URL: <https://www.ldoceonline.com/> (date of access: 28.05.2023).

29. DOD Dictionary of Military and Associated Terms. Independently published, 2021. 360 p. URL: <https://irp.fas.org/doddir/dod/dictionary.pdf>.
30. Doorslaer L. V., Gambier Y. Handbook of translation studies. John Benjamins Pub. Co, 2010. 458 p. URL: <https://libgen.li/ads.php?md5=a75b1b39d3b7ef11894475a7c9e0fc5b>.
31. Ratha K., Mahapatra S. Rising China: Trajectory of an Emerging Global Power. *Vision 2020: Sustainable Growth, Economic Development, and Global Competitiveness*. Vol. 23. URL: https://www.researchgate.net/publication/266087986_Rising_China_Trajectory_of_an_Emerging_Global_Power/stats.
32. Yuan L. How China Embraces Russian Propaganda and Its Version of the War (Published 2022). *The New York Times*. URL: <https://www.nytimes.com/2022/03/04/business/china-russia-ukraine-disinformation.html> (date of access: 28.05.2023).
33. 军语的基本特点及其定义. *中国科技术语*. 2012. № 14. URL: <http://www.term.org.cn/CN/10.3969/j.issn.1673-8578.2012.06.001>.
34. F16 进入乌克兰, 足以引起普京高度重视, 美西方准备“梭哈”了!. *网易*. URL: <https://www.163.com/dy/article/I5C0OK2U05534LK4.html> (дата звернення: 28.05.2023).
35. 俄罗斯“柳叶刀”自杀无人机摧毁了乌克兰一座 36D6 型雷达. *网易*. URL: <https://www.163.com/dy/article/I3EFUETE0538QU9M.html> (дата звернення: 28.05.2023).
36. 王金志. 大批西方坦克陆续抵达乌克兰, 用于乌克兰即将发动的春季攻势? - 新华网. *新华网*. URL: http://www.news.cn/mil/2023-03/29/c_1211942180.htm (дата звернення: 28.05.2023).
37. 王金志. 美媒称“标枪”反坦克导弹为乌克兰军队“立大功”-新华网. *新华网*. URL: http://www.news.cn/mil/2022-05/16/c_1211647414.htm (дата звернення: 28.05.2023).
38. 美国等西方国家称将再向乌克兰提供武器 - 新华网客户端. *新华网客户端*. URL: <https://app.xinhuanet.com/news/article.html?articleId=6defa78d12de782b2310039ad6f6825a> (дата звернення: 25.05.2023).

- 39.美媒：美援助乌“海马斯”经秘密改装，无法向俄境内发射远程火箭弹. *热点新闻 Kan China*. URL: https://kan.china.com/article/3105837_all.html (дата звернення: 28.05.2023).
- 40.英国“挑战者 2”，虽被传得神乎其神，实际却不堪一击！. *Baijiahao*. URL: <https://baijiahao.baidu.com/s?id=1759939807380292421&wfr=spider&for=pc> (дата звернення: 25.05.2023).
- 41.远东观察. 再立功！乌军用肩射「刺针」击落俄军 Su-34_手机网易网. *网易网*. URL: <https://m.163.com/dy/article/HNR3NGEH05560QUV.html?spss=adapt> (дата звернення: 28.05.2023).
- 42.高强. 美媒：美援助乌“海马斯”经秘密改装，无法向俄境内发射远程火箭弹 - 新华网. *新华网*. URL: http://www.news.cn/mil/2022-12/06/c_1211707034.htm (дата звернення: 28.05.2023).

ДОДАТКИ

МІНІСЛОВНИК ВІЙСЬКОВОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

Найменування військової техніки

1. 挑战者 2 主战坦克– Challenger 2
2. 爱国者– «Patriot» система ППО
3. 布拉德利- «Бредлі» (англ. Bradley)
4. 悍马– Hummer
5. 防地雷反伏击车– машина із захистом від мін і засідок англ. MRAP
6. 阿布拉姆斯 – Танк «Абрамс»
7. 挪威先进地对空导弹系统 – Зенітно-ракетна система NASAMS
8. PZH 2000 自行火炮–155-мм САУ PZH 2000
9. M777 榴弹炮 – Легка буксирувана гаубиця M777
10. 155mm SpGH Zuzana 自行榴弹炮 – 155-мм самохідна гаубиця SpGH Zuzana
11. 152mm SpGH DANA 自行榴弹炮 –152-мм самохідна гаубиця SpGH DANA
12. 凯撒自行火炮– «Цезар» 155-мм самохідна артилерійська установка
13. AS-90 自走砲 – британська 155-мм самохідна артилерійська установка
14. M270 多管火箭装甲車 – реактивна система залпового вогню (РСЗВ) на гусеничній базі БМП «Бредлі»
15. Mi-8 直升機 – вертоліт МІ-8
16. 2S19 MSTA-S 自行榴弹炮 – Самохідна гаубиця 2С19 МСТА-С
17. M142 高机动性多管火箭系统 「海马斯」 – M142 Високомобільна реактивна система залпового вогню HIMARS
18. 豹 2 型坦克 – Танк Leopard 2
19. 野外征服者 – Bushmaster IMV (англ. Infantry Mobility Vehicle — укр. піхотна мобільна машина)

- 20.史崔克装甲車– Бронеавтомобіль Stryker
- 21.凤凰幽灵 – Phoenix Ghost невеликий безпілотний літальний апарат (вибуховий дрон)
- 22.眼镜蛇反炮兵雷达— радіолокаційна станція контрбатареїної боротьби
- 23.9K33 黄蜂 — радянський автоматизований військовий зенітно-ракетний комплекс «Оса».
- 24.弹簧刀无人机 — тактичний ударний безпілотний авіаційний комплекс Switchblade

Протитанкові засоби

- 25.AT4 反坦克火箭筒 — шведський одноразовий ручний протитанковий гранатомет
- 26.M72 輕型反装甲武器 — американська реактивна протитанкова граната
- 27.鬥牛士火箭筒 — реактивний протитанковий гранатомет MATADOR
- 28.主战坦克及轻型反坦克武器 — шведсько-британський протитанковий комплекс малої дальності
- 29.FGM-148 标枪飞弹 — американський переносний протитанковий ракетний комплекс (ПТРК)
- 30.英刹那拿 C90 反坦克火箭筒 — 90-мм одноразовий реактивний гранатомет (рпг)
- 31.鐵拳三型火箭筒— німецький ручний протитанковий гранатомет
- 32.卡爾·古斯塔夫無後座力炮 шведський ручний протитанковий гранатомет

Техніка

- 33.装甲坦克车辆 – військова машина
- 34.轮胎式战车 – бойова машина
- 35.榴弹炮 – гаубиця

- 36.战车配有履带– бойова броньована гусенична машина
- 37.步兵战车– бойова машина піхоти
- 38.中型装甲战车– середня броньована бойова машина
- 39.火箭发射装置 – ракетна установка реактивного залпу
- 40.坦克– танк

Армії світу

- 41.乌克兰武装部队– Збройні Сили України
- 42.英国陆军 – Сухопутні війська Великої Британії
- 43.美国陆军– Сухопутній війська США
- 44.中国人民解放军 – збройні сили КНР
- 45. 波蘭共和國軍 –Збройні сили Республіки Польща
- 46.联邦国防军 – збройні сили Федеративної Республіки Німеччини
- 47.澳大利亚部队 –Військові сили Австралії
- 48.印度武装部队 – Збройні сили Індії
- 49.自衛隊 – Сили самооборони Японії
- 50.加拿大武装部队 – Збройні сили Канади

Загальні військові терміни

- 51.进攻和防守漏洞 – наступальні і оборонні вразливості
- 52.作战司令部– бойове командування
- 53.国防部 – Міністерство оборони
- 54.反攻 – контратака
- 55.敌人的据点– опорний пункт ворога
- 56.移动车辆– рухома техніка
- 57.冲击力 – ударна сила
- 58.杀伤力 – сила ураження, летальність

59. 战斗性能 – бойові можливості

60. 战术技术诸元 – тактико-технічні характеристики